

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketoiminta ja kulttuuri Imatra
Kuvataide
Valokuvaus

Suvi-Kukka Tuominen

Aurinkotuulet

Opinnäytetyö 2014

Tiivistelmä

Suvi-Kukka Tuominen

Aurinkotuulet, 26 sivua

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketoiminta ja kulttuuri Imatra

Kuvataide

Valokuvaus

Opinnäytetyö 2014

Ohjaajat: valokuvataiteilija Ritva Kovalainen, taidekriitikko Hannu Castrén

Lopputyö "Aurinkotuulet" koostuu kuudesta valokuvasta, jotka on kehitetty vaihtoehtoisella menetelmällä. Kuvat ovat maisemakuvia, ja niissä esiintyy erilaisia kehityksessä ilmenneitä värejä ja häiriöitä.

Kirjallisessa osassa kerrotaan työn tekovaiheista, erityisesti filmien vaihtoehtoisesta kehittämisestä. Lisäksi kerrotaan tekniikan tuomista uusista mahdollisuuksista valokuvauksessa, kuten skanogafiasta, jossa kameran sijasta kuvia otetaan skannerilla. Tekijä pohtii myös lo-fi ilmiötä ja sitä, miksi se ei ole hyväksi valokuvaukselle.

Asiasanat: filmien kehitys, uudet tekniikat

Abstract

Suvi-Kukka Tuominen

Solar winds, 26 pages

Saimaa University of Applied Sciences

Imatra

Degree Programme in Fine Arts

Photography

Bachelor's Thesis 2014

Instructors: Ritva Kovalainen, Artist Photographer and Hannu Castrén, Art Critic

“Solar winds” consist of 6 landscape photographs that have been developed alternatively. In the photographs the viewer can see various odd colours and other disturbances that have occurred during the developing process.

The written part of the thesis explains how the photographs were made and what happens when films are not developed the way they should be. It also describes a few newer photographing and photo making techniques.

Data for this study was collected from various websites. Part of it was also written from memory of what was taught in school and from own experiences.

Keywords: Film developing, new methods

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Kuvausprosessi.....	6
3 Tekniikka taustalla	9
3.1 Filmin kehitys.....	9
3.2 Neljä polaroid kuvaa	15
4 Valokuvauksen uudet tuulet	18
4.1 Tekniikka kehittyy.	18
4.2 Nostalgiakuva.....	20
5 Aurinkotuulet.....	22
6 Yhteenveto.....	24
Kuvat.....	25
Lähteet.....	26

1 Johdanto

Aloittaessani taideopinnot neljä vuotta sitten en ikimailmassa ajatellut, että minusta joskus tulisi valokuvaaja. Olin varma, että jatkaisin maalauksen parissa. Valokuvaus kuitenkin vei minut mennessään filmikuvauskurssin jälkeen, enkä ole vielä kertaakaan katunut valintaani. Valokuvaukseen liittyi tietynlainen uutuudenviehätys: filmien kehitys ja kuvien vedostus oli minulle täysin uutta, ja halusin oppia asiasta lisää.

Valitsin siis valokuvauksen pääaineekseni ja seuraavan kolme vuoden aikana opin, miten valokuvia tehdään niin digitaalisesti kuin perinteisestikin. Opin myös, että joskus kaikki opittu pitää työntää sivuun ja seurata vain omaa polkuaan.

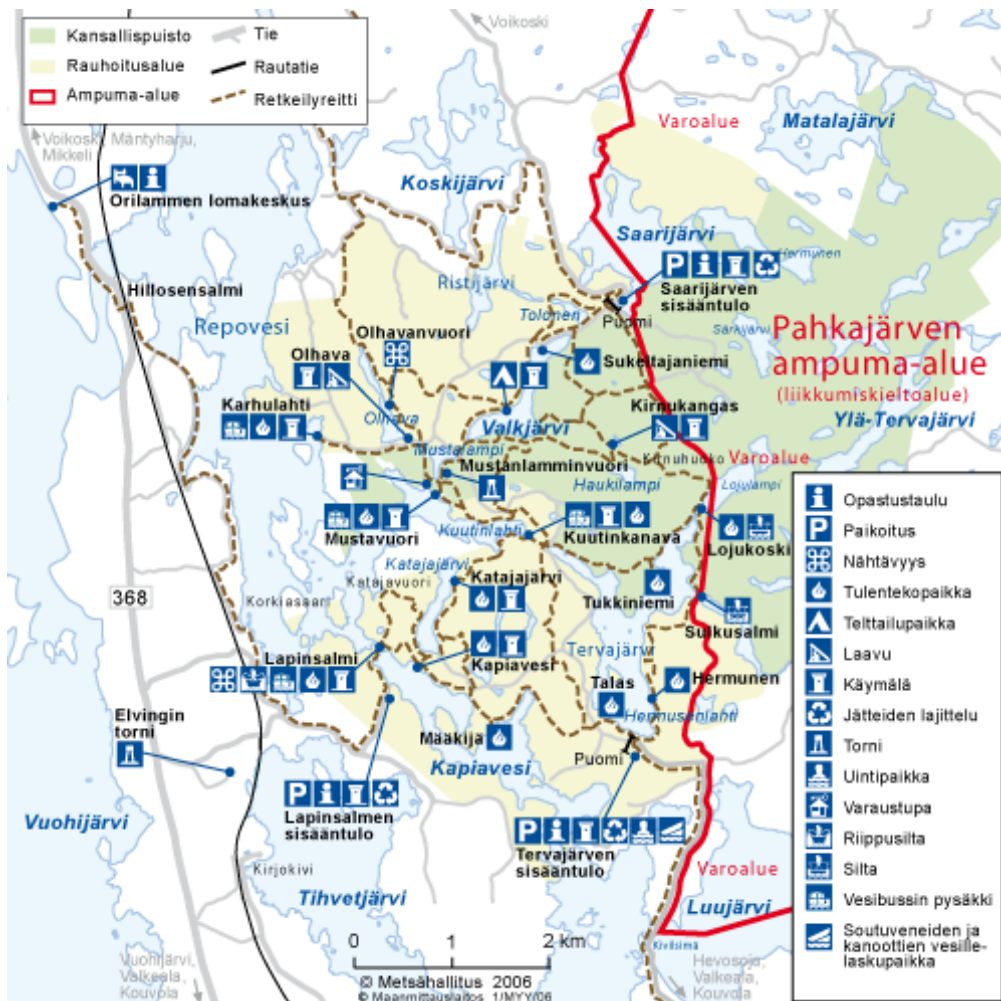
2 Kuvausprosessi

Halusin kuvata lopputyöni jossain muualla kuin Imatralla. Olen jo kiertänyt ja kuvannut kaikki Imatran maisemat, jonne pääsen ilman autoa useampaan kertaan, joten ne ovat käyneet jo vähän liiankin tutuiksi, ja halusin vaihtelua. Mietin pitkään eri kuvauskohteita ja harkitsin kaupunkimaiseman kuvaamista, mutta koska mielenkiintoni kaupunkikuvien kuvaamista kohtaan on vielä pieni enkä ole koskaan aikaisemmin kuvannut kaupungissa, pelkäsin että en löydä oikeaa otetta kuvaamiseen ja lopputyö kuvani epäonnistuvat. Ihmisten kuvaamisesta tai studiossa työskentelystä taas en ole koskaan ollut kiinnostunut, sillä ihminen ei mielestäni ole kovin mielenkiintoinen kohde, ja koen studiossa työskentelyn jotenkin rajoittuneeksi. Ulkona metsissä kuvaaminen on minulle kaikkein mieluisinta ja sopivia kuvauskohteita mietittyäni päädyin Repoveden kansallispuistoon, joka sijaitsee Kouvolassa entisen Valkealan ja Myllyharjun kuntien alueella (www.Repovesi.com).

Repoveden historia juontaa juurensa jo kivikaudelle, tästä ovat todisteina alueelta löytyneet kalliomaalaukset ja muinaiset työkalut. Alueella on ollut metsätaloustoimintaa jo 1600-luvulta lähtien. Repovesi siirtyi 1900-luvun alussa Kymiyhtiön, nykyisen UPM-Kymmenen haltuun talousmetsäksi. Retkeily alueella yleistyi 1950-luvulla, kun tukinuittoa oltiin lopettelemassa. Repovettä ehdotettiin kansallispuistoksi jo 1970-luvulla, mutta hanke ei vielä silloin toteutunut. Vuonna 2001 UPM-Kymmene lahjoitti noin 5,6 km² metsää kansallispuistohanketta varten sekä ehdotti, että alueelle perustetaan Aarnikotkan metsän luonnonsuojelualue. Kansallispuistonimikkeen Repovesi sai vihdoinkin vuonna 2003. Repoveden kansallispuiston pinta-ala on noin 15 km², mutta yhdessä Aarnikotkan metsän kanssa se muodostaa noin 30 km² luonnonsuojelualueen (www.luontoon.fi/repovesi.)

Paikka oli minulle myös entuudestaan tuttu, sillä vietin suurimman osan lapsuuttani Valkealassa ja olin vierailut Repovedellä useita kertoja. Tosin viime vierailustani Repovedellä oli jo ehtinyt vierähtää yli kymmenen vuotta, joten muistikuvani paikasta olivat jo varsin hämärät.

Repoveden alueella on hyvin vähän vanhaa metsää. Hakuuutyöt alueella lopetettiin vasta 1977, jonka takia suurin osa metsistä on istutettuja. Tämä näkyy maisemassa, yli puolet alueen metsistä on siisteissä riveissä kasvavaa suorarunkoista männikköä. Repoveden alueen (kuva 1) metsiä on kuitenkin jo pitkään pyritty ennallistamaan takaisin luonnontilaan. Metsiä on kulotettu, ja alkuperäistä puustoa on pyritty palauttamaan.

Kuva 1. Repoveden ja Aarnikotkan metsän alueet

Lähdimme 19.10.2013 ystäväni kanssa Repovedelle. Emme olleet katsooneet etukäteen mitään kuvauspaikkoja vaan lähdimme kulkemaan Lapinsalmen sisäntuloportilta ensimmäistä näkemäämme polkua pitkin. Ajatuksenamme oli ensin lähteä käymään Kuutinkanavalla, koska siellä on vanha tukkien uittokanava. Meillä oli mukana kuitenkin painavaa kuvauskalustoa, eikä patikointi niiden kanssa sujunut kovin nopeasti. Päätimme kiertää lyhyemmän lenkin, koska paikka oli melko kaukana.

Lähdimme seuraamaan opasteisiin merkittyä ketunlenkkiä, joka on Repoveden suosituin päiväretkireitti. Muita retkeilijöitä tulikin paljon matkan varrella vastaan. Valinta osoittautui kuitenkin hyväksi, sillä maisema reitin varrella oli monipuolista.

Metsä on kuvauskohteena mielenkiintoinen, sillä se muuttuu koko ajan. Luonnontilainen metsä muuttuu hitaasti koko ajan itseksensä puiden ja muun kasvillisuuden kasvaessa. Usein tällaista muutosta on vaikea havaita paljaalla silmällä, sen huomaa vasta jälkeenpäin kuvia tutkiessa. Muutos voi olla myös hyvin nopeaa luonnonilmiöiden takia, raju myrsky saattaa kaataa puita tai metsäpalo voi tuhota suuriakin alueita. Ihmisen toimet vaikuttavat myös metsien tilaan, hakkuu ja istutukset muokkaavat maisemaa nopeasti ja rajusti. Säätila, vuodenaika ja vuorokaudenaika vaikuttavat kaikki siihen, minkälaisen kuvan metsästä saa. Metsään voi palata aina vain uudestaan kuvaamaan, ja aina sieltä löytää jotain uutta.

Kuvauspäivä Repovedellä oli puolipilvinen. Maisemavalokuvauksen kannalta pilvinen sää on kaikkein paras sää kuvaukseen, koska valo on silloin paljon tasaisempaa ja pehmeämpää, eikä kuviin tule voimakkaita kontrastieroja. Itse suosin kuitenkin kirkasta auringon valoa, juuri näiden kontrastierojen takia. Kirkas valo antaa myös mahdollisuuden kuvata vastavaloon. Välillä Repovedellä kuvatessani aurinko saattoi mennä pilveen juuri, kun olin ottamassa kuvaa, jolloin jouduin odottamaan välillä pitkiäkin aikoja sen paluuta. Olisin tietenkin voinut ottaa kuvan pilvisestäkin maisemasta, mutta koen, että kuviini sopii paremmin auringonvalo filmien kehitysmenetelmän takia.

Käytin kuvatessa keskikokoista kameraa ja laajakulmaista kiinteäpolttovälistä objektiivia. Kaikki kuvat on otettu silmien tasolta. En koskaan lavasta kuvia tai etsi mitään tiettyjä kohteita, vaan usein vain kulkiessani tarkkailen aktiivisesti ympäristöä ja yritän löytää luonnosta mieleisiäni asetelmia. Jos kuvauspaikalla on ihmisiä, yritän aina rajata heidät pois tai odotan niin kauan, kunnes he ovat lähteneet. Kuvieni tunnelmaan sopii mielestäni paremmin, ettei niissä ole ihmisiä.

3 Tekniikka taustalla

3.1 Filmin kehitys

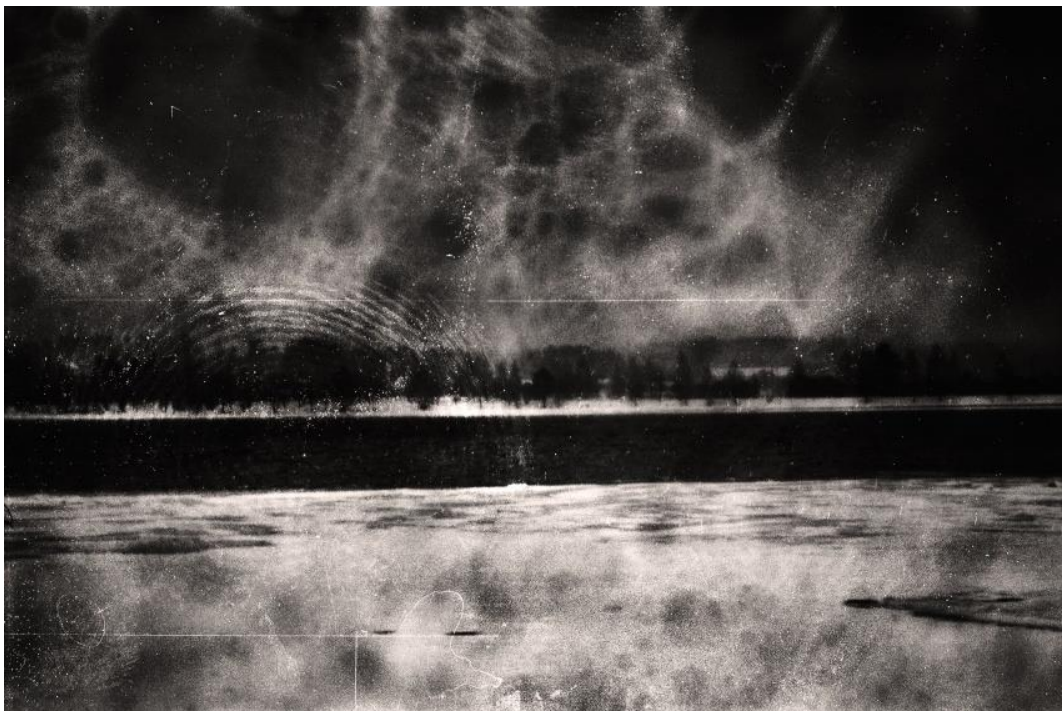
Kehitystankin käyttö on tämän menetelmän kanssa välttämätön, pelkkä astiassa pimiössä kehittäminen ei onnistu. Filmi ladataan kehitystankkiin pimeässä, niin kuin normaalistikin kehitettäessä. Filmirullat kannattaa kuitenkin kehittää yksi kerrallaan parhaan mahdollisen lopputuloksen kannalta. Kahta tai useampaa rullaa kehitettäessä kehitystankin käsittely on hankalampaa, sekä on hyvin todennäköistä että päällimmäiset filmit kehittyvät vain osin tai eivät kehity ollenkaan. Tämän kehitysmenetelmän kanssa kehitteen sekoitussuhde veteen poikkeaa suuresti normaalista,

Kuva 2. Valumajäljet

siten että kehitettä on enemmän kuin normaalisti filmejä kehitettäessä. Myös eri kehitteiden välillä saattaa olla suuriakin eroja. Jotkin kehitteet toimivat parhaiten, jos puolet seoksesta on vettä, jotkin kehitteet taas toimivat parhaiten, jos vettä on hyvin vähän. Joidenkin kehitteiden kohdalla myös pelkkä puhdas kehite ilman vettä toimii hyvin. Täytyy myös huomioida, että kaikki kehitteet eivät sovellu tähän kehitysmenetelmään, ja joitakin kehitteitä voi olla vaikeampi käyttää kuin toisia. Parhaan tuloksen saamiseksi on vain kokeiltava eri kehitteitä ja eri sekoitussuhteita.

siten että kehitettä on enemmän kuin normaalisti filmejä kehitettäessä. Myös eri kehitteiden välillä saattaa olla suuriakin eroja. Jotkin kehitteet toimivat parhaiten, jos puolet seoksesta on vettä, jotkin kehitteet taas toimivat parhaiten, jos vettä on hyvin vähän. Joidenkin kehitteiden kohdalla myös pelkkä puhdas kehite ilman vettä toimii hyvin. Täytyy myös huomioida, että kaikki kehitteet eivät sovellu tähän kehitysmenetelmään, ja joitakin kehitteitä voi olla

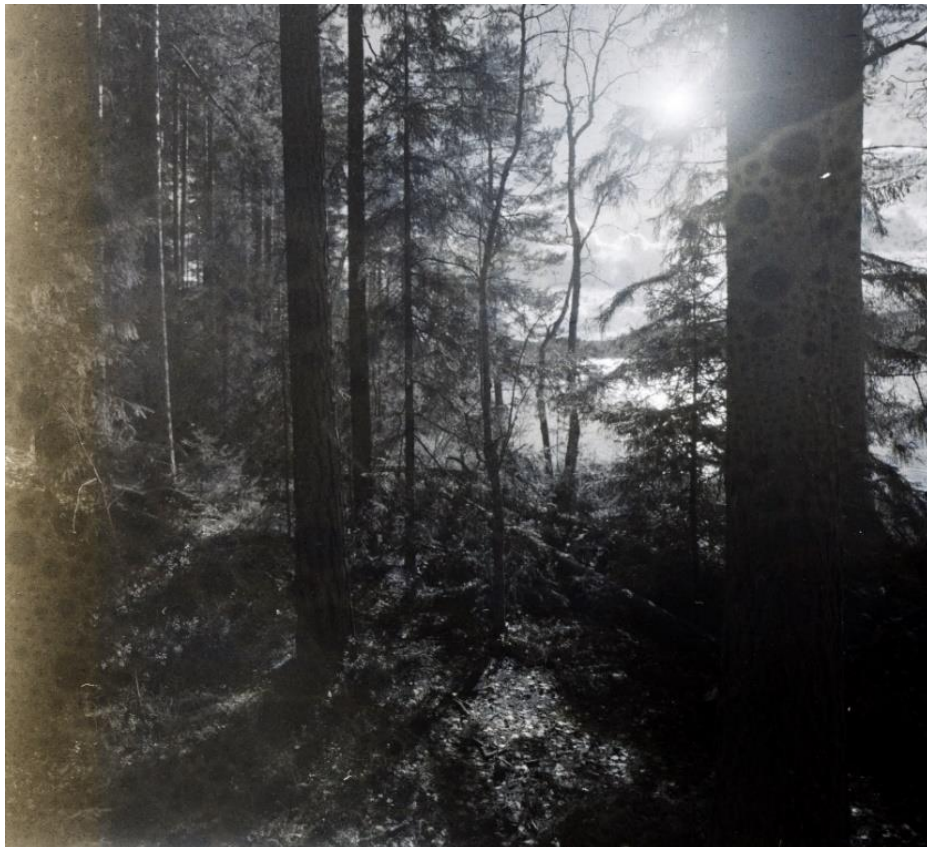

Kuva 3. Verkkokuvio

Sekoitussuhteen myötä myös filmien kehitysaika muuttuu. Joissain tapauksissa aika on sidoksissa siihen, miten paljon puhtaan kehitteen määrää on nostettu seoksessa, jonkin toisen kehitteen kohdalla taas ajassa saattaa olla vain pieni muutos, vaikka kehitteen määrää olisi nostettu suuresti. Kehitteen lämpötila vaikuttaa myös kehitysaikaan. Mitä lämpimämpää kehite on, sitä lyhyempi filmien kehitysaika on. Itse olen kuitenkin käyttänyt kehityksessä aina suositeltua 20°C lämpötilaa, koska kehitysaika lyhenee usein jo kehitteen voimakkuuden takia. Kokeilu on tässäkin tapauksessa ainut mahdollinen tapa löytää sopiva kehitysaika. Kokeiluun kannattaa varata yksi rulla filmiä. Rullan tulee olla täyteen kuvattu, samaa filmiä kuin aiotaan jatkossa kehittää eikä se saa olla yli- tai alivalotunutta, ellei muitakin filmejä ole yli- tai alivalotettu, tai muutoin pilalle mennyttä. Filmin voi leikata paloiksi kokeilua varten, näin kokeiluun ei tarvitse käyttää useampaa rullaa.

Sekoitussuhteen ja kehitysajan selvittyä voidaan aloittaa varsinainen filmien kehitys. Tämä menetelmä perustuu siihen, että kehite ei levity tasaisesti filmille, joten kehitteen määrä sekä purkin käsittely vaikuttavat lopputulokseen. Jos kehitettä on paljon, jäljet ovat usein hyvin haaleita tai niitä ei ole ollenkaan, kuvat voivat myös ylikehittyä tai lopputulos voi

joidenkin kehitteiden kanssa olla lähes samanlainen kuin normaalistikin filmiä kehitettäessä. Tämän lähes normaalin lopputuloksen voi saada aikaan yleensä vain niiden kehitteiden kanssa, joiden kehitysaika on sidoksissa kehitteen määrään. Jos kehitettä on vähän, mutta purkkia käsitellään rauhallisesti, kuviin ilmestyy enemmän valumajälkiä (Kuva 2), ja osa kuvista saattaa kehittyä vain osin tai jäädä kokonaan kehittymättä. Näitä valumajälkiä esiintyy myös filmeissä, jotka on kehitetty purkkia voimakkaasti ravistelemalla. On kuitenkin todennäköisempää, että kehite alkaa vaahdota, jolloin kuviin ilmestyy verkkomaisia kuvioita (Kuva 3), ravistelu tekee kuviin myös voimakkaammat kontrastit. Kaikki kehitteet eivät kuitenkaan vaahtoa, jolloin verkkokuvia ei tietenkään muodostu. Tällaisissa tapauksissa tämän efektin voi saada aikaan lisäämällä kehitteeseen saippuaa, mutta lopputulos ei tietenkään ole yhtä hyvä kuin vaahtoavan kehitteen kanssa (Kuva 4).

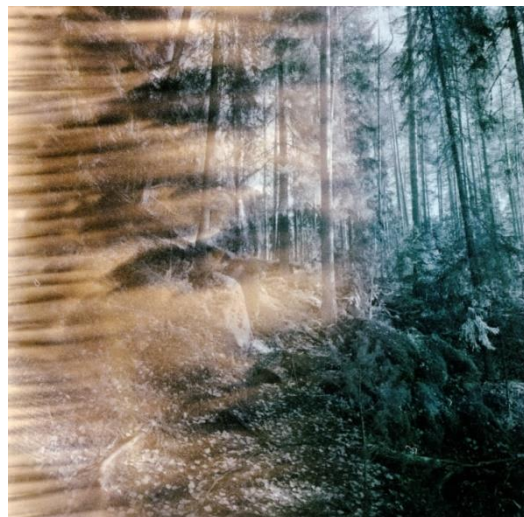

Kuva 4. Saippualla aiheutettu verkkokuvio

Valumajäljet ja verkkokuvio ilmestyvät kuvia kehitettäessä negatiivin emulsiopinalle ja näkyvät valmiissa kuvassa parhaiten kuvan vaaleissa osissa, negatiivissa tämä tarkoittaa kaikkein tummimpia kohtia. Filmillä oleva hopeagelatiinikerros reagoi kuvaa otettaessa valoon. Mitä kauemmin filmiä on altistettu valolle, sitä vähemmän filmistä irtoaa emulsiopinnoitetta kehitysvaiheessa. Kuvia voikin siis ylivalottaa hiukan, jotta filmi jäisi hiukan tummemmaksi, varsinkin jos kuvattava kohde on tumma. Jos kuvattava kohde on vaalea, kuten luminen maisema, ylivalotus ei ole välttämätöntä. Liikaa ylivalottamista tulee myös välttää, ettei kuvista tule liian vaaleita, jolloin niitä on hyvin vaikea editoida. Ylivalotuksesta huolimatta valmis kuva saattaa silti olla tumma voimakkaan kontrastin sekä ylikehittymisen takia.

Kuvat 5. Sininen ja keltainen

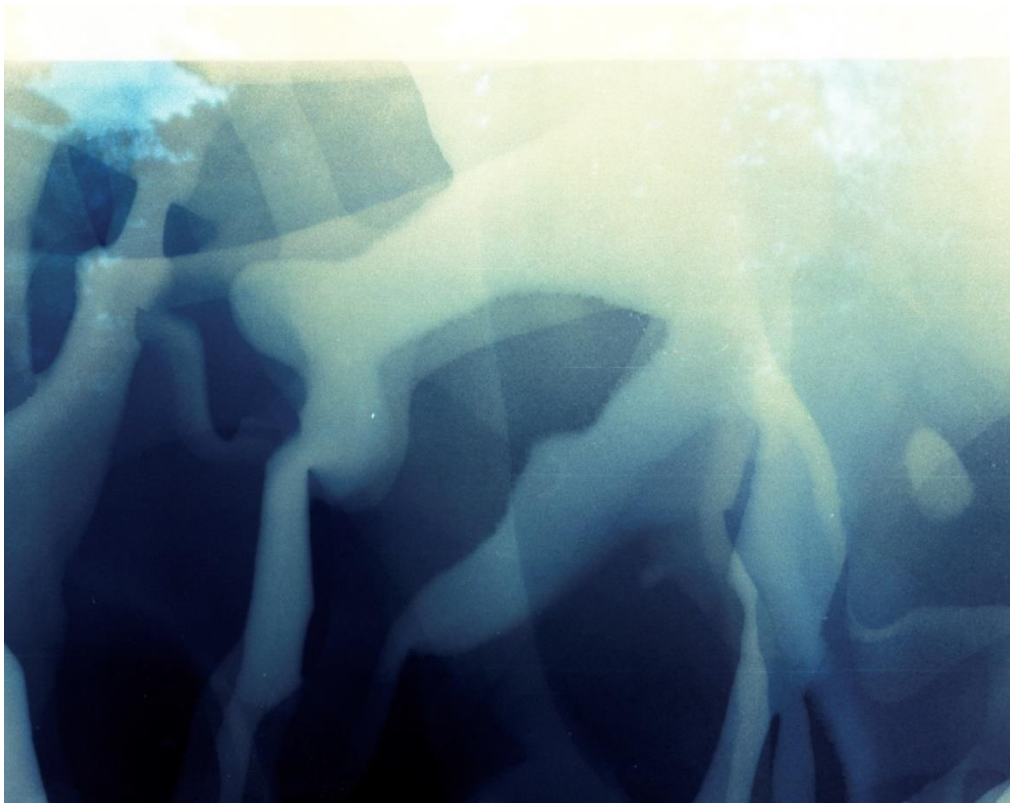

Kuva 6. Vihreä ja oranssi

Jotkin kehitteet muodostavat kuviin värejä, vaikka filmi olisi mustavalkoista. Kuvissa esiintyy usein voimakkaasti yksi tai kaksi värisävyä. Nämä sävyt vaihteleva usein vihreän ja oranssin tai punaisen sävyistä sinisen ja keltaisen sävyihin, kuvissa voi myös esiintyä erilaisia valumajälkiä. Se, onko kuvassa vihreän vai sinisen sävyjä, on yleensä sidoksissa siihen, kuinka paljon kehitteessä on vettä, mitä vähemmän vettä on, sitä vihreämpiä sävyt ovat ja sitä terävämpiä kuvissa esiintyvät valumajäljet ovat (Kuva 5 ja 6). On kuitenkin myös mahdollista, että kuvassa esiintyy kaikkia edellä mainittuja sävyjä, mutta näin tapahtuu usein vain silloin, kun kehitteessä on enemmän vettä ja kehitetyissä filmeissä on enemmän

sinisen sävyjä. Veden määrän kanssa täytyy kuitenkin olla tällaisten kehitteiden kanssa hyvin tarkka, sillä hyvin pienikin vaihtelu johtaa erivärisiin lopputuloksiin. Jos vettä on liikaa, kuvista tulee lähes mustavalkoisia (Kuva 4). Keltaisen ja oranssin sävyt esiintyvät niissä kohdissa, jotka ovat olleet kauemmin kosketuksissa kehitteen kanssa, usein kuvan vasemmassa tai oikeassa laidassa, tosin joissain kuvissa näitä sävyjä on hyvin vähän tai ei ollenkaan. Nämä kohdat myös ylikehittyvät helposti liikaa, joten kehite kannattaa kaataa purkkiin nopeasti.

Mainittakoon, että tällaiset kehitteet ylikehittävät filmejä lähes joka tapauksessa. Filmit ovat kehityksen jälkeen usein hyvin läpinäkyviä ja näyttävät joskus siltä, kuin kuvaa ei olisi ollenkaan. Nykyaikaiset filmiskannerit ovat kuitenkin niin tehokkaita, että ne löytävät filmin pinnasta kuvan, vaikka sitä ei paljaalla silmällä havaitsisikaan. Tällaisten kuvien vedostaminen pimiössä on äärimmäisen vaikeaa, ellei jopa mahdotonta. Värikuvien vedostaminen on myös kallista ja aikaa vievää, ja siihen tarvittaisiin myös omanlaisensa laitteet. Parhain ja kannattavin menetelmä tuoda esille tällaiset kuvat on vedostaa kuvat digitaalisesti.

Kuva 7. Mustavalkoisella kehitteellä kehitetty värifilmi

Myös värillisiä filmejä on mahdollista kehittää mustavalkoisille filmeille tarkoitetuilla kemikaaleilla. Minulla on kokemuksia vain yhdestä kehitteestä, mutta jäljet olivat hyvin samankaltaisia kuin kuvissa, joihin oli muodostunut värejä kehityksen aikana. Kuvissa oli voimakkaita keltaisen ja sinisen sävyjä, mutta toisin kuin mustavalkoisten filmien kanssa valumajäljet olivat hyvin selkeitä. Värillisen filmin kehittyminen oli myös paljon nopeampaa ja radikaalimpaa. Useissa kuvissa esiintyi ylä- tai alareunassa voimakas valkoinen tai vaalean keltainen raita, joka on syntynyt jo silloin, kun kehitettä vasta kaadetaan purkkiin. Joistakin kuvista oli skannauksen jälkeenkin hyvin vaikea erottaa itse kuvaa, koska värit suorastaan hukuttivat sen alle (Kuva 7). Myös itse filmeissä oli suuria eroja, siinä missä mustavalkoiset filmit näyttivät hyvin ylikehittyneiltä, ja niistä hädintuskin erottaa kuvaa paljaalla silmällä, näyttivät värilliset filmit alikehittyneiltä ja hyvin sameilta.

Kuvaan ilmestyvää jälkeä on siis mahdollista manipuloida, mutta usein mahdollisuus tämän onnistumiseen on hyvin pieni, eikä siihen, mihin kohtaan jäljet ilmestyvät, voi vaikuttaa. On mahdollista, että kehittämällä saadaan aikaan jokin hyvä jälki, mutta itse ruutu johon se ilmestyy, ei ole onnistunut. Siksi kuvauskohteet ja sommittelu kannattaa miettiä tarkkaan, ja kuvien tarkennus kannattaa tehdä huolellisesti. Tällaista kehitysmenetelmää käytettäessä tuleekin ottaa huomioon sattuma, lopputulosta ei koskaan voi ennakoida kehitysprosessin aikana. On mahdollista, että koko filmirulla epäonnistuu, vaikka prosessi toistettaisiin täsmälleen samalla tavalla kuin onnistuneenkin filmirullan kanssa, siksi kuvattuja rullia kannattaa aina olla useampi.

Filmin kehityksen pysäyttäminen, kiinnitys ja huuhtelu tapahtuvat normaalisti. Joidenkin mustavalkoisten kuvien tapauksissa filmin vedostaminen pimiössä voi onnistua. Usein kuvissa on kuitenkin liian voimakas kontrasti, tai kuvat ovat liian vaaleita tai tummia, jolloin pimiössä vedostamalla on hyvin vaikeaa saada hyvä lopputulosta. Filmien skannaaminen ja käsittely tietokoneella onkin paljon suositeltavampaa. Kuvien säilyvyyden kannalta on parempi, jos filmit skannataan

mahdollisimman nopeasti kehityksen jälkeen, sillä vaikka filmit säilöisi hyvin, ei ole takuita, että ne säilyisivät pitkään poikkeavan kehitysprosessin takia.

3.2 Neljä polaroid kuvaa

Olin aina halunnut kokeilla polaroid kuvausta, mutta sen jälkeen kun Polaroid lopetti filmin valmistuksen vuonna 2008, on filmiä ollut vaikeasti saatavilla. Filmejä löytyi vielä nettikaupoista, mutta ne olivat lähes aina vanhentuneita, eikä niiden toimintakyvystä koskaan voinut olla varma. Meinasin jo luovuttaa yhden epäonnistuneen ostokerran jälkeen, kunnes kuulin Impossible Projectista (www.the-impossible-project.com). Impossiblen perustajat Florian Kaps ja André Bosman ostivat vuonna 2008 viimeisen toiminnassa olleen polaroid filmiä valmistaneen tehtaan. Yhdessä 10 entisen Polaroidin työntekijän kanssa he jatkoivat tehtaan toimintaa. Filmeihin käytettyä materiaalia ei kuitenkaan ollut enää saatavilla, joten he joutuivat suunnittelemaan kaikki filmsä alusta alkaen itse. Vuonna 2010 markkinoille tuli ensimmäinen Impossiblen mustavalkoinen pikafilmi.

Impossiblen filmit eivät ole aivan yhtä hyvin säilyviä kuin Polaroidin filmit. Vuonna 2012 sain käsiini kasetin mustavalkoista Impossiblen filmiä. Tämä filmi oli ensimmäisiä Impossiblen valmistamia filmejä, joten se oli jo ehtinyt vanhentua. En testannut sitä etukäteen ollenkaan, koska kasetissa on vain 8 kuvaa, vaan lähdin kuvausretkelle. Neljä ensimmäistä kuvaa eivät näyttäneet lupaavilta. Filmin toimi moitteettomasti, kuvat tulostuivat kamerasta ja kehittyivät, mutta niissä ei ollut mitään. Aloin epäillä kamerani toimivuutta, sillä se oli ostettu käytettynä eikä myyjäkään ollut varma sen kunnosta. Olin jo luopunut toivosta, ettei tälläkään kerralla onnistunut, mutta päätin vielä paluumatkallani ottaa yhden kuvan. Otin tämän kuvan Mansikkakosken sillasta ja silloin onnisti. Filmi kyllä ylivalottui liikaa, mutta siinä kuitenkin oli kuva. Jäljellä olleet kolme kuvaa päätin säästää myöhempää kuvausta varten, sillä oli talvi ja epäilin, että aiempien kuvien epäonnistuminen ja filmin ylivalottuminen johtui osin liian kirkkaasta

säästä ja lumesta heijastuneesta valosta. Otin nämä kolme kuvaa vasta seuraavana kesänä ja tulos oli sama kuin Mansikkakosken sillan (Kuva 8) kanssa, filmi ylivalottui, mutta siinä oli silti kuva.

Kuva 8. Mansikkakosken silta

Ihastuin tähän hentoon jälkeen, joka Impossiblen filmillä näkyi. Filmi oli kuitenkin todella kallista, eikä ensimmäisen sarjan mustavalkoista filmiä ollut enää juurikaan saatavilla. Lähdin kokeilemaan, saisinko aikaan samankaltaista jälkeä 35 mm:n mustavalkoisella filmillä. Ensimmäinen kokeiluni epäonnistui, sillä kaadoin purkkiin liikaa kehitettä, jolloin kuvat kehittyivät lähes normaalisti. En kuitenkaan luovuttanut vielä, sillä huomasin filmin vaaleissa osissa mielenkiintoisia kuvioita. Seuraavalla kerralla kehittäessäni filmejä, kaadoin purkkiin vähemmän kehitettä. Tämän seurauksena kuvissa oli valumajälkiä. Seuraavan filmin kanssa kaadoin vielä vähemmän kehitettä purkkiin, jolloin kuvissa oli verkkomaisia kuvioita. En koskaan keksinyt, miten toistaa pikafilmillä esiintyneitä jälkiä, mutta löysin silti itselleni mieluisan menetelmän.

En varmasti ole ainut, joka on joskus kehittänyt kuvia huonosti, mutta useimmat eivät tunnu näkevän tällaisten kuvien potentiaalia. Pilalle menneitä kuvia harmitellaan, ja filmit nakataan sen jälkeen roskikseen. Joskus kun olen ollut kehittämässä filmejä, paikalle on sattunut muita ihmisiä. Jo pelkkä purkin ravistelu on saanut heidät kurtistelemaan kulmiaan tekemisilleni ja kyseenalaistamaan kykyäni kehittää filmejä. Filmien näkeminen on saanut heidät suorastaan kauhistumaan, sillä filmit ovat usein oudon näköisiä tai värisiä. Usein minut on jo tuomittu epäonnistumaan ennen kuin kuvia on edes katsottu tarkemmin.

Ymmärrän kuitenkin, mistä nämä epäluulot tekniikkaani kohtaan tulevat. Prosessi on hyvin arvaamaton. Missään kehitysohjeessa, jonka olen löytänyt, ei kerrota, mitä tapahtuu kun filmin kehittää huonosti. Valokuvauksen ammattilaiset, joilta olen kysynyt asiasta, ovat lähinnä kertoneet, että filmi vain menee pilalle, jos ohjeita ei noudata. Meille opetetaan, että hyvän valokuvan täytyy olla virheetön. Filmin kehitys täytyy tehdä sekoitussuhteita ja kehitysaikoja noudattaen. Filmiä täytyy käsitellä varoen, ettei siihen jää sormenjälkiä tai ettei se naarmuunnu. Kaikki pölyt pitää pyyhkiä pois huolellisesti, etteivät ne näy valmiissa vedoksissa. Jos filmi menee pilalle, sitä ei saa enää takaisin. Pahimmassa tapauksessa filmillä olleita kuvaustilanteita voi olla mahdoton toistaa. Joka tapauksessa aikaa on mennyt hukkaan, ja kuvaukset pitää aloittaa alusta. Tämän takia useimmille ei varmasti tule edes mieleen alkaa kokeilla erilaisia kehitysmenetelmiä. Itse en kuitenkaan vaihtaisi tätä menetelmää mihinkään muuhun, sillä nautin kuitenkin siitä, miten pystyn vääristelemaan kuvia.

4 Valokuvauksen uudet tuulet

4.1 Tekniikka kehittyi

Koska valokuvaus on vielä verrattain uusi menetelmä, valokuvaajat keksivät uusia tapoja tuottaa kuvaa. Kehitys ei ole kuitenkaan yhtä nopeaa kuin valokuvauksen alkuaikoina, jolloin uusia menetelmiä kehitettiin pääasiassa valokuvauksen helpottamiseksi. Nykyään uudet tekniikat liittyvät lähinnä kameroiden ja kuvien editointiohjelmien kehittymiseen, mutta aina silloin tällöin joku keksii uuden metodin tuottaa kuvaa perinteisin menetelmin.

Kuva 9. Michal Macku, Gellage No. 69, 2008

Esimerkkinä uudesta perinteisen kuvan tuottamismenetelmästä on tsekkiläinen valokuvaaja Michal Macku. Hän on vuodesta 1989 lähtien käyttänyt itse kehittämänsä tekniikkaa "gellagea". Sana gellage muodostuu sanoista gelatiini ja kollaasi. Pimiössä käytettävässä valokuvapaperissa on muovin alla samankaltainen valoherkkä emulsiopinta kuin filmissäkin. Kuva valotetaan paperille suurennuskoneen

avulla, tämän jälkeen se kehitetään, pysäytetään ja kiinnitetään normaalisti. Gellagessa vedoksen emulsiopinta irrotetaan ja siirretään toiselle paperille, tämä mahdollistaa kuvien muokkaamisen käsin siirtovaiheessa. Gelatiinipintaa on mahdollista repiä, naarmuttaa tai rypistää, kuvaan voi myös yhdistää emulsiopintoja eri kuvista (Kuva 9) ([www.Michal-Macku.eu/.](http://www.Michal-Macku.eu/))

Esimerkkinä uudesta digitaalisesta kuvausmuodosta on skanografia, joka on syntynyt laitteiden kehittymisen myötä. Skanografia tarkoittaa skannerivalokuvasta, se on kuin digitaalinen versio fotogrammista. Kuten fotogrammissa skanografiassa ei käytetä kameraa, vaan kuvauksen välineenä toimii tasoskanneri. Kuvaaja asettaa kuvattavat kohteen skannerin lasilevylle, ja skannatessa kuva tallentuu suoraan tietokoneen muistiin. Skanografia on kehittynyt xerox artistista, kopiotaiteesta, jossa kohde asetetaan tulostimen lasilevylle ja tulostetaan. Ero näiden kahden välillä on siinä että skanografiassa kuvia voi muokata jälkeinpäin tietokoneella. Skanografialla on omat rajoitteensa, skanneria ei voi kuljettaa mukana, ja skannaus syvyys on skannerista riippuen pieni, maisemakuvaus on siis mahdotonta. Skanografialla on myös puolensa, skannereilla on mahdollista kuvata hyvin pieniä kohteita hyvin tarkkaan, se muistuttaakin osittain makrokuvausta.

Kuva 10. Janet Dwyer, Bee Nest, 2011

Kuvauksen rajoitteiden takia useimmat skanografiakuvat ovat kollaaseja ja asetelmia (Kuva 10), mutta myös muotokuvien ottaminen skannerilla onnistuu (www.Scannography.org/index.html.)

4.2 Nostalgiakuva

Tekniikka kameroissa kehittyy koko ajan. Kuvista saa koko ajan vain tarkempia, ja niitä pystyy ottamaan aina vain hämärämmissä olosuhteissa ilman, että kuvat kohisevat. Samaan aikaa suosiota nostaa myös lo-fi kuvaus. Lo-fi tulee sanoista low-fidelity, joka tarkoittaa alhaista tarkkuutta. Lo-fin tarkoituksen on saada aikaan huonolaatuisia kuvia, huonolaatuisuudella tässä tapauksessa tarkoitetaan esimerkiksi samankaltaisia kuvia, kuin vanhat filmikuvat ovat. Lo-fi on siis eräänlaista nostalgiakuvaamista. Kuvissa on usein voimakas rae, värit ovat ylisaturoituneet tai niitä on vinjetoitu, jolloin kuva tummenee reunoja kohti. Kuvat voivat näyttää myös siltä, kuin ne olisi ristiin kehitettyjä. Lo-fi kuvia pystytään tuottamaan niin filmikameralla kuin digitaalisella kamerallakin.

Digitaalinen lo-fi kuvaus on nostanut suosiotaan Instagramin ([Instagram.com/](https://www.instagram.com/)) avauduttua vuonna 2010. Instagram on verkossa oleva sosiaalinen kuvien jakopalvelu, jonka sovelluksen voi ladata erilaisiin älypuhelimiin. Digitaalisessa lo-fi kuvauksessa kuviin lisätään jälkeempään jokin filttteri, jolla kuva saadaan näyttämään huonolaatuiselta. Filmille kuvatessa lo-fi kuvauksessa käytetään usein huonolaatuisia ja halpoja lelukameroita tai vanhentunutta filmiä. Perinteisen lo-fi kuvaamisen suosion kasvettua nykyään on myös mahdollista ostaa erikoisfilmejä, jotka ovat jonkin tietyn värisiä tai joissa on valmiina erilaisia tekstuureja. Saatavilla on myös objektiivisiin asetettavia suodattimia, jotka vääristävät kuvan värejä.

Lo-fi termi on kuitenkin viime aikoina kärsinyt inflaatiosta, koska kuvaamisesta on tullut niin helppoa. Ammattikuvaajiin nähden harrastekuvaajia on paljon, ja kuvia tuotetaan nopeasti. Suurin osa näistä kuvista on niin sanottuja "albumikuvia", joilla ei ole varsinaista taiteellista arvoa. Erityisesti digitaalisia lo-fi-kuvia otettaessa kuvaajan on myös

mahdollista päättää, minkälaisen lopputuloksen hän saa aikaan. Filmille kuvauskin on jo nykyään niin helppoa, että kuvaaja voi lähes aina ennakoida, millainen lopputuloksesta tulee. Kaiken tämän takia lo-fista on muodostunut minulle jo hiukan negatiivinen termi. Itse en koe, että kuvani kuuluisivat lo-fi -kategoriaan, koska tavoitteenani ei ole tuottaa huonolaatuisia kuvia.

5 Aurinkotuulet

Aurinkotuuli on kuumaa kaasua, jota muodostuu jatkuvasti auringon kaasukehässä eli koronassa. Auringon painovoima ei riitä pitämään tätä kaasua kasassa, joten sitä pakenee jatkuvasti ulospäin avaruuteen. Aurinkotuulien kaasu on ionisoitunutta, eli se johtaa sähköä hyvin. Kaasu kuljettaa mukanaan myös magneettisia pilviä, jotka ovat peräisin auringon magneettikentästä. Se, miten paljon kaasua purkautuu kerralla, riippuu auringon aktiivisuudesta, tästä johtuen aurinkotuulet eivät koskaan liiku tasaisesti, vaan nopeus vaihtelee 300/700 km/s välillä. Kovat tuulenpuuskat voivat aiheuttaa maapallon magneettikentässä voimakkaita magneettisia myrskyjä, jotka maanpinnalta katsottuna näyttäytyvät revontulina. Nämä myrskyt saattavat myös häiritä radioliikennettä sekä aiheuttaa häiriöitä kompassissa ja sähkölaitteissa (Ilmatieteenlaitos.fi/aurinkotuuli.)

Nimi teossarjalleni muodostui vasta kuvien kuvaamisen ja filmien kehitysten jälkeen. Aikaisemmin työni ovat useimmiten olleet mustavalkoisia, ja niiden lähtökohtina ovat olleet unet ja sadut sekä eräänlainen salatun paljastaminen. Kuvissa olevat jäljet ovat olleet henkiä ja kummituksia, jotka pystyi näkemään vain kameran välityksellä. Koin kuitenkin, että tämä kummitus -teema ei sopinut tämän sarjan kuviin, vaan se sopii paremmin mustavalkoisiin, hiukan synkempiin kuviin.

Tavallaan olen kuitenkin jatkanut eräänlaista salatun paljastamisen teemaa tämän teossarjan kanssa. Katsoja ei tiedä, miten kuvat on kuvattu, ja usein ensimmäiseksi minulta kysytäänkin, onko kuvat editoitu photoshopissa. Vastaan aina totuudenmukaisesti, että jäljet ja värit ovat ilmestyneet filmien kehitysvaiheessa, mutta voisin myös väittää jälkien johtuvan siitä, että kuvat on otettu jollakin erikoiskameralla, joka paljastaa esimerkiksi ilmassa olevan säteilyn, jota ei paljaalla silmällä näe. Koska katsoja ei tiedä edes, millä kameralla kuvat on otettu, voisin myös väittää, että jäljet johtuvat magneettimyrskyn aiheuttamasta häiriöstä digikamerassa. Tästä lähti idea aurinkotuuliin.

Revontulet, jotka ovat magneettimyrskyjen seurauksia, ovat myös muodostuneet aiheiksi kuvassani. Joissain kuvissa on havaittavissa hyvin revontulimaisia kuvioita ja joissakin kuvissa esiintyi kehityksen jälkeen hyvin revontulimaisia värejä. Tätä sarjaa varten joidenkin kuvien värejä on kuitenkin jouduttu muokkaamaan sarjan yhtenäistämiseksi, joten vihreän ja oranssin sävyt on poistettu kuvista, joissa niitä esiintyi.

Nimi on myös sanaleikki. Valo ja aurinko ovat kuvissa hyvin tärkeässä osassa, joko vastavalona tai voimakkaina varjoina. Sinisen ja keltaisen yhdistelmä myös korostaa osaltaan kuvien aurinkoista vaikutelmaa. Joissain kuvissa kehityksessä muodostuneet jäljet ovat myös hyvin dynaamisia, mikä saa kuvan näyttämään siltä, kuin tuuli lennättäisi pölyä, vaikka kuvaushetkellä ei olisi tuullut ollenkaan.

6 Yhteenveto

Opin lopputyöni kuvauksen ohella paljon kehitteistä. Aiemmin olin olettanut, että kaikki kehitteet kehittävät kuvia samalla tavalla, mutta huomasin lopputyö kuvien kehittäessä että kehitteissä saattaa olla suuriakin eroja. Lopputyökuvani vaativat myös paljon enemmän työstöä kuin aikaisemmat kuvani, joten opin myös uusia asioita kuvankäsittelystä ja tulostuksesta.

Kirjoitusprosessi oli vaikea, mutta koen silti onnistuneeni hyvin. Aluksi oli vaikea keksiä mitään, mistä kirjoittaa, mutta loppua kohden aiheita alkoi löytyä jo melkein liikaakin, ja aika meinasi loppua kesken.

Kuvat

Kuva 1, Repoveden ja Aarnikotka metsän kartta, (Repovesi), s. 7

Kuva 2, Valumajäljet, s. 9

Kuva 3, Verkkokuvio, s.10

Kuva 4, Saippualla aiheutettu verkkokuvio, s. 11

Kuva 5, Sininen ja keltainen, s. 12

Kuva 6, Vihreä ja Oranssi, s. 12

Kuva 7, Mustavalkoisella kehitteellä kehitetty värifilmi, s. 13

Kuva 8, Mansikkakosken silta, s. 16

Kuva 9, Michal Macku, Gellage No. 69, 2008, (Michal Macku), s. 18

Kuva 10. Janet Dwyer, Bee Nest, 2011, (Janet Dwyer), s. 19

Lähteet

Ilmatieteenlaitos.fi/aurinkotuuli Luettu 27.3.2014

[Instagram.com/](https://www.instagram.com/) Luettu 3.4.2014

Janet Dryer. www.scannography.org/artists/Dwyer-Janet.html Luettu 4.4.2014

www.Luontoon.fi/repovesi Luettu 2.4.2014

Michal Macku. www.michal-macku.eu/gallery/Gellages Luettu 3.4.2014

www.Michal-Macku.eu/ Luettu 31.4.2014

Repovesi. www.Repovalkea.fi/2011/07/voiko-repovedelle-eksya.html Luettu 2.4.2014

www.Repovesi.com/ Luettu 28.3.2014

www.Scannography.org/index.html Luettu 5.4.2014

www.the-Impossible-Project.com Luettu 3.4.2014